

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК І ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської науково-методичної конференції,

присвяченої

*15-й річниці заснування Шосткинського інституту
Сумського державного університету*

(Шостка, 21 квітня 2016 року)

**Суми
Сумський державний університет**

УДК 81'242

ПРОЦЕС НЕОЛОГІЗАЦІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНОМОВНОМУ ПРОСТОРІ

К.Г. Гудиліна

Шосткинська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 1

41100, м. Шостка, Кірова, 10

sh1admin70@ukr.net

Упродовж останніх двох років Україна пережила чимало трагічний, але водночас визначальних подій. Нині у публіцистичних статтях, телепередачах ЗМІ, мові пересічних громадян з'явилося багато нових слів. Тому дослідження мови сучасної публіцистики та новотворів розмовного стилю, пов'язаних з суспільно-політичним життям України в 2013-2015 рр. є актуальним.

Здійснивши комплексний лексико-семантичний, структурно-словотвірний та стилістично-експресивний аналіз новотворів інтернет-видань та неолексем розмовного стилю, пов'язаних з суспільно-політичними подіями останніх років в Україні, а також виявивши специфіку їх функціонування, визначено тематичні групи лексико-семантичних інновацій:

а) характеристика людей за родом занять: ватник, правосек, тітушка, сепар, колорад, бандерлог, укроп, кіборг тощо.; б) назви суспільно-політичних явищ, процесів, реалій: Євромайдан, антимайдан, Революція Гідності тощо;

в) назви дій, процесів: люструвати, євроінтегрувати та ін.; г) опредмечені дії, процеси: ленінопад, сепаратизм, анексія.

У ході роботи з'ясовано, що поповнення словникового складу мови здійснюється різними засобами. Так, ними можуть бути запозичення з інших мов або розширення значень уже існуючих слів, семантичний спосіб творення, а також відновлення архаїзмів.

Вважаємо, що до слів-запозичень належать такі неологізми, як: люстрація, сепаратизм, анексія. Проте більшість неологізмів твориться семантичним способом. Найчастіше використовуються відомі слова, здатні до переносного вживання, яке згодом усталюється як переносне самостійне значення: укроп, колорад, кіборг та ін. Крім того процес неологізації відбувається і на основі питомої української лексики. Прикладом можуть бути такі лексеми, як: віче, сотня, майдан. До способів творення неологізмів належать: афіксація (айдарівець, донбасівець), основоскладання (ленінопад, правосек); аббревіація. Для творення використовуються такі продуктивні деривати як -ець, -ин. Крім того виникли і відантропонімічні утворення. Наприклад, путлер, похідна путлерівщина.

У ході дослідження з'ясовано: лексичні зміни в українській літературній мові засвідчують тісний зв'язок мовної еволюції з життям суспільства. Неологізми виникають на основі дериваційних засобів, властивих системі української мови, а також засвоєних з інших мов і активізованих у досліджуваній період.

Кількісно переважають неологічні іменникові деривати з суфіксальним способом словотвору та складанням. У мові мас-медіа використовується субстандартна лексика. Сучасна літературна норма зазнає впливу розмовного стилю, у якому узвичаюються запозичені слова, знижені жаргонні лексеми.